

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 października 2021 r.

Pozycja 137

POSTANOWIENIE z dnia 31 grudnia 2020 r. Sygn. akt Ts 131/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.K. w sprawie zgodności:

art. 743 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim „przewiduje nadanie przez Sąd postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia klauzuli wykonalności z urzędu – w przypadku postanowień o charakterze konstytutywnym, tj. co do roszczenia, o istnieniu którego [d]łużnik przed wydaniem postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia nie miał wiedzy – pozbawiając tym samym [d]łużnika możliwości dobrowolnego wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, co skutkuje rozpatrzeniem sprawy w zakresie postępowania klauzulowego w sposób niesprawiedliwy, niejawnym, z naruszeniem prawa do obrony oraz prawa do sądu, a także prowadzi do naruszenia prawa własności strony procesu cywilnego, a także narusza zasadę prawidłowej legislacji” z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 i z art. 21 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 września 2020 r. (data nadania) A.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z wyboru, wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z 9 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie SR) – na podstawie art. 730¹ § 1 w związku z art. 753 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) – zabezpieczył powództwo na czas trwania procesu o alimenty pomiędzy skarżącym a jego małoletnią córką, zobowiązując skarżącego do uiszczania na jej rzecz alimentów w podwyższonej wysokości. Skarżący został zobowiązany do płacenia od 1 marca 2020 r. alimentów w wysokości 8000 zł miesięcznie w terminie do 10 dnia każdego miesiąca, a w przypadku

opóźnienia także wraz z ustawowymi odsetkami. Dotychczasowe alimenty ustalone wyrokiem z 3 czerwca 2015 r. przez Sąd Okręgowy w K. (sygn. akt [...]) wynosiły po 2000 zł miesięcznie.

Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. pismem z 22 kwietnia 2020 r. zawiadomił skarżącego o wszczęciu egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego – postanowienia SR – zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Jednocześnie pismem z tego samego dnia skarżący został zawiadomiony o zajęciu jego rachunku bankowego.

Zażalenie skarżącego na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności zostało oddalone przez Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z 28 maja 2020 r. (sygn. akt [...]).

2. Skarżący podnosi, że nie miał możliwości dobrowolnej realizacji, niezwłocznie po doręczeniu odpisu, postanowienia SR o udzieleniu zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Podkreśla, że nie miał wiedzy o żądaniach jego małoletniej córki. Wskazuje, że sąd rozpatrujący sprawę mógł umożliwić mu zajęcie po doręczeniu odpisu pozwu, mógł też wysłuchać strony przed wydaniem postanowienia o zabezpieczeniu.

W ocenie skarżącego wskazana regulacja narusza prawo do sądu w związku z:

1) niesprawiedliwym rozpatrzeniem sprawy – brakiem wiadomości o istnieniu roszczenia i rzekomym pozostawianiem w zwłoce jeszcze przed zawiadomieniem o wszczęciu egzekucji;

2) niejawnym rozpatrzeniem sprawy – brakiem możliwości zajęcia stanowiska w sprawie oraz wydaniem postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia na posiedzeniu niejawnym;

3) pozbawieniem skarżącego prawa od obrony w związku z brakiem wiedzy o roszczeniu przed wydaniem postanowienia o zabezpieczeniu i wszczęciu egzekucji.

Uzasadniając naruszenie art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji skarżący wskazuje na zasadę rzetelnej legislacji, wynikającą z zasady państwa prawa. Podnosi, że obowiązkiem ustawodawcy jest stworzenie procedury cywilnej gwarantującej jego stronom rzetelny proces sądowy oparty o jasne, czytelne i uczciwe normy prawne. Naruszenie tej zasady – jak podkreśla – umożliwiło sądowi wydającemu postanowienie o zabezpieczeniu nadanie klauzuli wykonalności z urzędu „bez żadnego zastosowania i refleksji – czy zobowiązany mógł wcześniej spełnić zobowiązanie o którym nie wiedział”. W konsekwencji – zdaniem skarżącego – narusza to również zasadę zaufania obywatela do państwa.

Skarżący podkreśla, że w przypadku, gdy postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia ma charakter konstytutywny, tj. tworzy nowe zobowiązanie (bez prób pozasądowego rozwiązania sporu oraz kierowanych do niego wezwań do zapłaty), nie może dochodzić do sytuacji, w której o istnieniu zobowiązania dowiaduje się dopiero wskutek wszczęcia egzekucji.

Niezależnie od powyższego skarżący podnosi, że zakwestionowany przez niego przepis narusza prawo własności chronione art. 21 ust. 2 Konstytucji. Argumentując ten zarzut stwierdza, że w drodze egzekucji został on pozbawiony własności (środków pieniężnych) bez możliwości obrony i zajęcia stanowiska w sprawie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 743 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.) o treści: „jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia podlega wykonaniu w drodze egzekucji, do wykonania tego postanowienia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym, z tym jednak, że sąd nadaje postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia klauzulę wykonalności z urzędu. W razie zbiegu zabezpieczenia udzielonego przez sąd i organ administracyjny przepisy art. 773 i art. 774 nie mają zastosowania, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 751”.

2.1. Skarżący w *petitum* skargi zakwestionował art. 743 k.p.c., dotyczący wyłącznie nadawania klauzuli wykonalności postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia, natomiast zarzuty podniesione w uzasadnieniu dotyczą w większości przepisów regulujących przebieg postępowania zabezpieczającego, poprzedzającego wydanie przedmiotowego postanowienia.

2.2. Niekonstytucyjność art. 743 k.p.c. skarżący wiąże z brakiem możliwości zajęcia stanowiska – na posiedzeniu niejawnym – w sprawie dotyczącej rozpatrzenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Możliwość rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia na posiedzeniu niejawnym, jak zauważa Trybunał, wynika z art. 148 § 3 k.p.c., na mocy którego sąd może wydać każde postanowienie na posiedzeniu niejawnym. Przepis ten – na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. – ma zastosowanie również w postępowaniu zabezpieczającym. Zarzut skarżącego, jako nieadekwatny do zakwestionowanego przepisu, jest oczywiście bezzasadny. Należy przy tym podkreślić, że wbrew twierdzeniom skarżącego, sąd – w jego sprawie – nie miał możliwości wydania postanowienia o zabezpieczeniu po umożliwieniu skarżącemu zajęcia stanowiska w sprawie. Stosownie do art. 737 k.p.c. wniosek o udzielenie zabezpieczenia rozpoznawany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Stanowi to realizację zasady szybkości postępowania zabezpieczającego, która wynika z celu tego postępowania, jakim jest zapewnienie skuteczności realizacji orzeczenia co do istoty sprawy.

Trybunał przypomina również, że jeżeli – w ocenie skarżącego – postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia jest wadliwe, może on – na podstawie art. 741 k.p.c. – złożyć zażalenie. Może również wniesić o jego uchylenie lub zmianę (o ile będzie prawomocne), gdy odpadnie lub zmieni się przyczyna zabezpieczenia (art. 742 k.p.c.).

2.3. Skarżący zarzuca również, że nie miał możliwości dobrowolnej realizacji postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Odnosząc się do powyższego Trybunał zauważa, że podstawą wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, co wynika z postanowienia Sądu Rejonowego w K. z 9 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]), był art. 753 § 1 k.p.c. W tym przypadku postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia doręczane jest przez sąd z urzędu obu stronom postępowania. Przepis ten stanowi wyjątek od zasady wyrażonej w art. 740 § 1 k.p.c., zgodnie z którą postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia doręczane jest przez sąd, natomiast zobowiązanemu przez organ egzekucyjny wraz z przystąpieniem do wykonania tego postanowienia. Oznacza to, że *de lege lata*, zobowiązany (skarżący) – w przypadku zabezpieczenia, o którym mowa w art. 753 § 1 k.p.c. – dowiaduje się o nim jeszcze przed przystąpieniem do egzekucji. W doktrynie wskazuje się, że ma to na celu umożliwienie zobowiązanemu dobrowolną realizację nałożonego na niego obowiązku (zob. A. Sadza, *Zasady doręczania postanowień w przedmiocie zabezpieczenia*, „Polski Proces Cywilny” 2018, nr 3, s. 369 i przywołane tam poglądy doktryny). W konsekwencji zarzut skarżącego, oprócz tego, że nie dotyczy zakwestionowanego przez niego przepisu, jest również oczywiście bezzasadny.

3. Należy podkreślić, że zakwestionowanego w skardze art. 743 k.p.c dotyczy faktycznie jedyny zarzut skarżącego, który związany jest z umożliwieniem sądowi wydającemu postanowienie o zabezpieczeniu nadania klauzuli wykonalności z urzędu „bez żadnego zastosowania i refleksji – czy zobowiązany mógł wcześniej spełnić zobowiązanie o którym nie wiedział”. Mając na uwadze wcześniejsze rozważania dotyczące możliwości dobrowolnej realizacji postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, Trybunał uznaje powyższy zarzut za oczywiście bezzasadny.

Powyższe okoliczności – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK – stanowią podstawę do odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia